

XX-OJI JAUNŲJŲ MOKSLININKŲ
PSICHOLOGŲ KONFERENCIJA

BENDRYSTĖS VEDINI

2023 M. BALANDŽIO 28 D.

**PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ
LEIDINYS**

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

KONFERENCIJOS ORGANIZACINIS KOMITETAS

Pirmininkė:

Augustė Nomeikaitė

Nariai:

Agnietė Kairytė

Dovilė Mikučionytė

Rita Žiauberytė-Jakštienė

Studentai:

Ieva Bartašiūtė

Paulius Miškinis

Rūta Macijauskaitė

LiPSA nariai:

Rasa Jokubauskaitė

Evelina Laurynaitė

Silvija Žukaitė

KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS

Pirmininkė:

prof. habil. dr. Danutė Gailienė

Nariai:

prof. dr. Evaldas Kazlauskas

doc. dr. Sigita Girdzijauskienė

dr. Dovilė Barysė

dr. Lina Gervinskaitė-Paulaitienė

KONFERENCIJOS REMĖJAI

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI

INFORMACINIS RĖMĖJAS

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

<https://doi.org/10.15388/JMPK23>

ISBN 978-609-07-0845-3

Metodika. Tyrime dalyvavo 453 paaugliai nuo 11 m. iki 18 m. amžiaus ($M = 14,48$, $SD = 1,70$), iš kurių 41,5% sudarė berniukai ir 58,8% mergaitės. Tyrimo dalyvių imtį sudarė bendrosios populiacijos ($N = 379$, 83,7%) ir klinikinė ($N = 74$, 16,3%) grupės. Tyrimo dalyviai pildė savižina grįstus klausimynus: Nepalankių vaikystės patirčių klausimyną (angl. Adverse Childhood Experience Questionnaire, Dube et al., 2001), 11-18 metų jaunuolio savęs vertinimo lapą (angl. Youth Self-Report 11-18, Achenbach & Rescorla, 2001), Reflektyviosios funkcijos klausimyną jaunuoliams (angl. Reflective Function Questionnaire for Youths, Sharp et al., 2009) ir Paauglių tapatumo raidos vertinimą (angl. Assessment of Identity Development in Adolescents, Goth et al., 2012).

Rezultatai. Atlikus dviejų žingsnių klasterinę analizę, išskirtos dvi paauglių grupės. Į pirmąją grupę ($N = 304$, 77,6%) pateko paaugliai, pasižymintys žema sunkumų raiška. Antrosios grupės ($N = 88$, 22,4%) paaugliams būdinga aukšta sunkumų raiška. Pastarosios grupės paaugliai pasižymėjo aukštesne visų formų prievartos ir nepriežiūros, nerimastingumo/depresiškumo, užsisiklindimo/depresiškumo, somatinių sunkumų ir tapatumo difuzijos raiška nei pirmosios grupės paaugliai. Reflektyviosios funkcijos raiška tarp klasterių nesiskyrė.

Išvados. Somatiniai skundai yra vieni lengviausiai atpažįstamų sunkumų, dėl kurių paaugliai kreipiasi į sveikatos priežiūros įstaigas, praleidžia pamokas ar laisvalaikio veiklas. Tai reikšmingas veiksnys, galintis indikuoti ir apie kitus paauglio sunkumus, tokius kaip nepalankios vaikystės patirtys, internalūs sunkumai ar tapatumo sutrikdymai.

Konsultantai: doc. dr. Asta Adler, Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas; prof. dr. Rasa Barkauskienė, Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas.

Raktiniai žodžiai: somatiniai sunkumai, internalūs sunkumai, tapatumas, reflektvyioji funkcija, nepalankios patirtys.

18-35 M. AMŽIAUS SUAUGUSIŲJŲ ATJAUTOS SAU IR PSICHOLOGINĖS PAGALBOS SIEKIMO STIGMOS SĄSAJOS

Paulius Miškinis

Vilniaus universitetas

Psichologinės pagalbos siekimo stigma yra vienas iš pagrindinių barjerų, kuris stabdo jaunus suaugusius nuo psichologinės pagalbos siekimo. Pats konstruktas nėra naujas, tačiau mokslininkai toliau ieško būdų, kurie padėtų įveikti jaučiama visuomeninę ir prisiimtą psichologinės pagalbos siekimo stigmą. Vienas iš veiksnių, kuris gali padėti įveikti psichologinės pagalbos siekimo stigmą yra atjauta sau. Šio tyrimo tikslas - įvertinti sąsajas tarp atjautos sau ir psichologinės pagalbos siekimo stigmos jaunų suaugusiųjų imtyje. Tyrime dalyvavo 174 respondentai (59 vyrai, 105 moterys, 9 nebinarinės lyties asmenys ir 1 asmuo, kuris nenurodė savo lyties). Tiriamųjų amžius svyravo nuo 18 m. iki 35 m. ($M = 24,14$, $SD = 4,403$). Tyrimas buvo atliktas internetinės apklausos būdu. Anketą sudarė atjautos sau klausimynas (Neff, 2003, $\alpha = 0,91$), prisiimtą psichologinės pagalbos siekimo stigmą klausimynas (Vogel et. al, 2006, $\alpha = 0,68$), visuomeninės psichologinės pagalbos siekimo stigmą klausimynas (Komiva et. al., 2000, $\alpha = 0,73$) ir įspūdžio valdymo klausimynas (Paulhus, 1991, $\alpha = 0,68$). Tyrimo dalyviams papildomai buvo užduodami socialiniai-demografiniai klausimai. Kontroliuojant saviapgaulę, tyrime buvo rastas labai silpnas neigiamas ryšys tarp

atjautos sau ir priimtoms psichologinės pagalbos siekimo stigmatos ($r = -0,154$), tačiau nebuvo rasta jokie statistiškai reikšmingo ryšio, kontroliuojant socialinį pageidaujamumą, tarp atjautos sau ir visuomeninės psichologinės pagalbos siekimo stigmatos. Stipresnis ryšys tarp atjautos sau ir priimtoms psichologinės pagalbos siekimo stigmatos pastebėtas vyrų imtyje lyginant su moterimis. Nebuvo pastebėta reikšmingų skirtumų tarp atjautos sau ir visuomeninės psichologinės pagalbos siekimo stigmatos skirtingose lyčių, partnerystės statuso, kreipimosi pas psichologą ir amžiaus grupėse, tačiau buvo pastebėtas didesnis perdėto identifikavimo išreikštumas vyrų grupėje. Taip pat buvo pastebėtas labai silpnas neigiamas ryšys ($r = 0,-162$) tarp amžiaus ir visuomeninės psichologinės pagalbos siekimo. Taip pat, pastebėti silpni neigiami ryšiai tarp atjautos sau komponento bendražmogiškumo ir visuomeninės psichologinės pagalbos siekimo stigmatos, taip pat tarp gerumo sau, savikritikos, bendražmogiškumo, izoliacijos ir priimtoms psichologinės pagalbos siekimo stigmatos vyrų imtyje.

Darbo vadovė: prof. dr. Kristina Žardeckaitė-Matulaitienė, Vytauto Didžiojo Universitetas, Kaunas, Psichologijos Katedra.

Raktiniai žodžiai: atjauta sau, jauni suaugusieji, stigma.

MOKYTOJŲ DĖMESINGAS ĮSISĄMONINIMAS: RESURSAI SIEKIANT VEIKSMINGAI MOTYVUOTI MOKINIUS

Emilija Pakalnytė-Gerliakienė

Vilniaus universitetas

Įvadas. Permainingais laikais svarbu ieškoti būdų, padedančių mokytojams tiek išlikti psichologiškai atspariems, tiek kurti palankią mokymosi aplinką, leidžiančią mokiniams patenkinti jų esminius psichologinius poreikius. Sparčiai populiarėjantis dėmesingo įsisąmoninimo konstruktas galėtų padėti siekti abiejų tikslų vienu metu. Yra žinoma, kad dėmesingo įsisąmoninimo praktikavimas gali sustiprinti mokytojų gerovę (Ergas, 2015), atsparumą stresui (Harris, 2016), sumažinti perdegimo simptomus (Fabbro et al., 2020). Taip pat pradėta kelti prielaida apie mokytojo patiriamos dėmesingo įsisąmoninimo būsenos klasėje svarbą mokymo kokybei (Roeser et al., 2014). J. Donald ir bendraautorai (2019) teigia, kad dėmesingas įsisąmoninimas gali būti ypatingai svarbus resursas, padedantis mokytojams pamokų metu bendrauti su mokiniais jų autonomiją palaikančiu būdu. Tyrimo tikslas – nustatyti, kaip mokytojo dėmesingas įsisąmoninimas ir priešinga jam būseną prognozuoja mokinius (ne)motyvuojantį mokytojo elgesį.

Metodika. Tyrime dalyvavo 250 5-12 klasių mokytojų iš visos Lietuvos. Mokytojo dėmesingas įsisąmoninimas vertintas Mokytojo dėmesingo įsisąmoninimo klasėje skale (Rickert, Skinner & Roeser, 2020). Mokinius (ne)motyvuojantis mokytojo elgesys vertintas Situacijų mokykloje klausimynu (Aelterman et al., 2019). Siekiant įvertinti mokytojų suvoktą esminių psichologinių poreikių patenkinimą ir frustraciją mokykloje naudota Esminių psichologinių poreikių patenkinimo ir frustracijos skalės versija skirta darbo kontekstui (Chen et al., 2015).

Rezultatai ir išvados. Kontroliuojant mokytojų darbo patirtį ir esminių psichologinių poreikių patenkinimą ir frustraciją, nustatyta, kad kuo labiau mokytojai būna dėmesingai įsisąmoninę klasėje, tuo labiau taiko motyvuojančius – autonomiją skatinantį ($\beta = 0,51$, $p < 0,001$), struktūruojantį ($\beta = 0,61$, $p < 0,001$) – mokymo stilius ir tuo mažiau su mokiniais elgiasi